

kontekste sovremenosti [«Russian idea» and the philosophical and religious quest V. Rozanov in the context of modernity] // Fylosofiia i politolohiia v konteksti suchasnoi kultury. Naukovyi zhurnal, Vyp.1(10), 2016, S. 49–54.

4. Razumov A. E. Natsional'naya ideya i natsional'nye interesy v Rossii. Svyaz' i razryv pokoleniy [National idea and national interests in Russia. Communication and the generation gap] // Filosofskie nauki, №4, 2015, S. 7–20.

5. Ugrin I. M. Vopros o rossiyskom gosudarstve v kontekste problemy stolknoveniya tsivilizatsiy [The Question of the Russian state in the context of the problem of the clash of civilizations] // Filosofskie nauki, № 12, 2014, S. 119–128.

6. Chernova T. A., Slepovronskaya K. Yu. Istoricheskaya pamyat' v informatsionnoy voine. Kak ispol'zuyutsya sotsial'nye seti v ideologicheskom protivostoyanii Ukrainy i Rossii [Historical memory in the information war. How to use social networks in the ideological confrontation between Ukraine and Russia] // Filosofskie nauki, № 5, 2015, S. 16–23.

Грабовская И. М., кандидат философских наук, старший научный сотрудник Центра украиноведения КНУ им. Тараса Шевченко (Киев, Украина), E-mail: visnukdnu@i.ua

Талько Т. М., кандидат философских наук, доцент ДНУ ім. Олесея Гончара (Днепр, Україна), E-mail: visnukdnu@i.ua

Некоторые аспекты использования постколониальной проблематики в гибридной войне России против Украины.

Аннотация. В статье проанализировано использование постколониальной проблематики в философских работах, увидевших свет в последние годы в ведущих философских журналах РФ «Вопросы философии» и «Философские науки». Акцентировано внимание на трансформации идей от характеристики имперскости России в оправдание неоимперской политики современного Кремля. Делаются выводы относительно участия российских философов в процессе идеологического обеспечения информационной войны России против Украины.

Ключевые слова: Украина, Россия, постколониальная проблематика, информационная война, философия РФ.

Grabovskaya I. M., PhD in philosophical sciences, senior researcher, Center of Ukrainian studies of the Taras Shevchenko National University of Kiev (Kyiv, Ukraine), E-mail: visnukdnu@i.ua

Talko T. M., PhD in philosophical sciences, associate professor, Oles Honchar Dnipro National University (Dnipro, Ukraine), E-mail: visnukdnu@i.ua

Some aspects of using the postcolonial problematics in hybrid russian's war against Ukraine.

Abstract. The article analyzes the use of postcolonial problematics in philosophical works, printed in recent years in leading philosophical journals of the Russian Federation «Questions of Philosophy» and «Philosophical sciences». The attention is focused on the transformation of the thoughts from the characteristics of the state of empire to justification of the neo-imperial policy of modern Kremlin. Conclusions are made concerning the participation of Russian philosophers in the ideological support of the information war of Russia against Ukraine.

Keywords: Ukraine, Russia, postcolonial problematics, information war, philosophers of the Russian Federation.

УДК 130.2:159.922.4

Марасюк С. С.,

кандидат філософських наук,
доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
Вищий навчальний приватний заклад
«Дніпропетровський гуманітарний університет»
(Дніпро, Україна), E-mail: marasyk@ukr.net

ПРОВІНЦІАЛІЗМ В СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ АСПЕКТІ

Анотація. Розглядається провінціалізм як соціокультурний феномен. Аналізуються основні підходи, напрацьовані у філософській та культурологічній літературі. Розкри-

ваються гносеологічні проблеми, пов'язані з комплексно-системним вивченням цього феномену. Акцентується увага на складності і багатогранності проявів провінціалізму в організації суспільства, що актуалізує застосування міждисциплінарного підходу. Уточнюється зміст і сутність основних категорій, які розкривають провінціалізм як явище суспільного (культурного) життя з огляду на співвідношення зовнішнього і внутрішнього його аспектів, локального і загального (глобального).

Ключові слова: культура, локалізм, націєтворення, провінціалізм, провінція, регіон, регіоналізм, суспільство, традиція.

Постановка проблеми. Провінціалізм досить складний з точки зору розкриття його сутності феномен. Він має багатогранну природу і характеризується проявами в різних сферах життя конкретної людини та суспільства в цілому. Неоднозначність сприйняття феномену породжує і різні погляди, оцінки дослідників, досить часто негативні. Незважаючи на значну історичну заглибленість проблеми провінціалізму її актуальність на фоні сучасних культурних процесів у світі не зменшується, а, навпаки, набирає нових втілень й реалізується в досить складних і суперечливих тенденціях організації життя сучасного соціуму. Це змушує дослідників в різних галузях наукового знання шукати нові підходи, які нададуть можливість найбільш комплексно розкрити феномен провінціалізму, зокрема у поєднанні соціального і культурного аспектів його функціонування.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблему провінціалізму в тому чи іншому аспекті в різні часи розглядало багато дослідників, зокрема західні науковці Е. Гіденс, Е. Сміт, російські Л. Гумільов, Б. Звоновський, українські В. Гриневич, М. Грушевський, Д. Донцов, М. Драгоманов, А. Камінський В. Липинський, Є. Маланюк, М. Міхновський, М. Попович, М. Рябчук, Ю. Шевельов та багато інших. Але дослідження мали переважно фрагментарний (зокрема в контексті вивчення проблем політичної організації українства) або описовий характер, акцентуючи увагу на ментальних особливостях народів. Також треба відзначити, що висвітлення проблеми малоросійства як комплексу провінціалізму займало важливе місце у творчості видатних українських митців М. Гоголя, Г. Данілевського, І. Котляревського, П. Куліша, О. Лазаревського, М. Марковича, М. Хвильового, Т. Шевченка.

У соціокультурному аспекті проблема висвітлювалась в працях А. Андрієвського, В. Антоновича, Д. Багалія, М. Бакая, П. Дорошенка, Г. Дробжева, С. Єфремова, А. Кистяковського, О. Лугового, М. Максимовича, А. Міллера, В. Науменка, М. Стороженка, М. Сумцова, М. Шапошникова та багатьох інших. Однак до цього часу в науковій літературі відсутній комплексний та системний підхід до феномену провінціалізму.

Автор статті ставить за **мету** дослідити провінціалізм у межах соціокультурного дискурсу; проаналізувати основні підходи, напрацьовані у філософській та культурологічній літературі, та гносеологічні проблеми, пов'язані з вивченням цього феномену; уточнити зміст і сутність основних категорій, які розкривають провінціалізм як явище суспільного і культурного життя.

Виклад основного матеріалу. Насамперед треба відзначити, що дослідження провінціалізму як соціокультурного феномену не сформувалось поки що у ґрунтовну наукову традицію. Серед найбільш актуальних проблем провінціалізму, досліджуваних у сучасній культурологічній літературі і розв'язуваних у рамках напрацьованих за тривалий час підходів, можна виділити наступні: формування феномену провінційності; відносини центру і провінції (периферії); становлення провінційного соціокультурного простору; аналіз феномену провінційної рефлексії, провінційного менталітету; дослідження типологічних рис провінційної культури тощо. Перелік зазначених проблем вельми показовий у тому плані, що демонструє можливості перетину предметних полів різних дисциплін, галузей наукового знання.

У дослідженні феномену провінційності перетинаються інтереси багатьох наук: історії, етики, естетики, етнографії, соціології, психології, етнопсихології, демографії та інших. На сьогоднішній день не має однієї галузі наукових знань, яка б взяла на себе дослідження всіх аспектів такого багатогранного феномену як провінційність. Тобто, вирішення тих або інших конкретних теоретичних і практичних проблем часто виходить за рамки предметної області або можливостей однієї науки і виявляється на межі декількох наук. Тому в дослідженні провінціалізму доречно застосування міждисциплінарного підходу і саме філософія повинна взяти на себе основну систематизуючу роль щодо розв'язання вищезазначеної проблеми.

Щодо змісту самого поняття «провінціалізм» то, наприклад, у Великому тлумачному словнику сучасної української мови визначається, що провінціалізм – це, по-перше, «манери, звички, смаки і т. ін., властиві провінціалу, прийняті у провінції», по-друге, «деяка відсталість, обмеженість, пов'язана з проживанням у віддаленні від центру, в провінції» [1, с. 1145]. Подібне розуміння феномену провінціалізму можна зустріти і в інших словниках. Також зміст цього явища пов'язується з обмеженістю інтересів, вузькістю кругозору або місцевими особливостями, тобто з усім тим, що сформувалось в минулому (зокрема в ментальності населення) і справляє вплив на сучасність.

Не вдається оминати в дослідженні і сам термін «провінція», який хоча і відноситься до розряду понять, зміст і значення яких, на перший погляд, цілком очевидні, але ні в науковій сфері, ні на рівні буденної свідомості не має єдності в його розумінні. У різній науковій літературі провінцію пов'язують з субкультурою, периферією, регіоном тощо.

Також провінцію в політичному і економічному сенсі прийнято сприймати як керовану ззовні, несамостійну, залежну і, відсталу територію. Таке неоднозначне за своєю суттю визначення дозволяє розглядати провінцією навіть деякі столиці або окремі великі за розміром території країни, звісно у співставленні з іншими, а також з огляду на особливості певного етапу історичного (культурного) розвитку, геополітичну (геоекономічну) ситуацію чи глобальний світовий порядок.

Щодо розкриття культурологічного аспекту провінціалізму цікава думка сучасного російського прозаїка А. Бурматофа, який характеризує філософію російської провінції, називає її «філософією клімату, потім раціональністю життя, потім доцільністю існування і так далі...» [2]. Тобто розуміння самого поняття «провінціалізм» не визначається односторонньо сприйняття.

Інший сучасний російський філософ, письменник і поет М. Харитонов вважає, що провінція – це «не географічне поняття, а категорія духовна, спосіб існування і ставлення до життя, заснованого на рівновазі, гармонії і повсякденних простих турботах, – життя, де знають ціну благополуччю і спокою. Це як би жіночна основа буття, запорака її теплої стійкості: будинок, домашнє вогнище, родина, дитяча коліска, добування хліба насущного – місце, куди повертаються після пошуків, потрясінь і жорстокого до себе та інших героїзму, як повертаються після дощу і бурі в натоплену суху кімнату, соромлячись зізнатися, точно в слабкості, в природному потягу до доброго і м'якого затишку» [3, с. 11].

Як правило, наукові дослідження провінціалізму зводяться до емпіричного, фактологічного і поверхневому опису різних сторін побутування цього соціокультурного феномену, що у підсумку не розкриває його сутнісних рис. У цьому і проявляється розрив між двома напрямками досліджень провінційності: збором емпіричного матеріалу і пошуками онтологічного підґрунтя проблеми.

Дослідження провінціалізму як культурного феномену передбачає принаймні поєднання філософського і культурологічного підходів, які повинні задовольнити вимоги щодо об'єктивного пізнання реальності, її ціннісного осмислення, побудови і застосування пояснюючої моделі разом із заглибленням в історичне минуле,

але й водночас передбачає використання отриманих емпіричних, соціологічних знань про визначений предмет.

Застосування феноменологічного методу має допомогти досліднику з'ясувати прояви провінційності при повній відсутності того, «симптомами» чого вони себе видають. Це не те, що стоїть за проявами («всередині»), але те, що їх породжує («зовні»). У цьому сенсі розгляд феномену провінційності набуває комплексного міждисциплінарного характеру, а не суто історико-філософського, культурологічного чи соціологічного.

Таким чином на феномен провінціалізму можна дивитись ззовні, з боку як приклад «іншого» або описувати його зсередини, часто абстрагуючись від загальних законів соціальної реальності і від реальності життя самої людини. Завдяки чому втрачаються сутнісні риси явища.

У цьому плані російський дослідник С. Аверинцев виділяє суттєву ознаку постсучасності – «хронологічний провінціалізм», коли людина живе й екстатично переживає свій час, при цьому демонструючи абсолютну байдужість до інших часів, відмовляючись пам'ятати про предків і нащадків. Постсучасна людина відмовляється думати про будь-що, окрім «Я», «тут» і «зараз», цей індивідуалізм, що переростає в егоїзм, є проявом містечковості, яка редукує духовність, це радикальна відмова пам'ятати. Тобто звички приймати тимчасове за вічне, моду за прогрес, а забобони за аксіоми» [4, с. 20].

Безперечно феномен провінційності має свій вираз у різноманітних проявах, тому його неможливо розглядати поза межами активної діяльності людини (громади, суспільства), а також поза межами впливу визначальних чинників локального. Водночас окремі прояви не можуть існувати самі по собі, без самого явища або комплексного його прояву.

Однак для дослідника зосереджувати увагу виключно на суб'єктивному уявленні (особистісному чи колективному), ізольованому від буття або чинників (причини), не продуктивно. Також науковець може схилитись до думки, що провінційність має удаваний характер або незначний, не визначальний, не заглиблений в буття спільноти чи аспект життя окремого її представника. І навпаки, провінційність може вдало використовуватись політичними акторами в маніпулятивних (виборчих) технологіях, навіть як засіб конструювання локальної (штучної) моделі співжиття, утримання частини електорату у певному ціннісно-нормативному чи символічному полі, мобілізуючи його коли потрібно, обґрунтовуючи мету існування (виживання, боротьби) і засоби її досягнення, формуючи необхідну політичну поведінку або принаймні чітку спільну позицію (як по відношенню до внутрішнього життя, так і зовнішнього). На локальному рівні політичними акторами підтримується та субкультура, яка гарантує їм електоральну підтримку. На загальнонаціональному рівні гасла на кшталт «Ми – Європа!» чи «Разом з Росією!» також репрезентують цілковиту провінційність бачення цивілізаційного місця власного народу (країни) у Світі.

До речі у політичній науці тип культури, який отримав назву патріархальний або провінційний, характеризується обмеженням національної свідомості людей їх безпосередніми життєвими інтересами, вони не усвідомлюють сенсу і наслідків своєї участі в громадському (політичному) житті суспільства, своєї політичної ролі, тому в кращому випадку байдужі до політики і скептично ставляться до її учасників, в найгіршому осуджують будь який прояв політичної активності.

Також сучасний провінціалізм пов'язаний з існуванням у великому суспільстві сегментів, які характеризуються абсолютизацією ролі і впливу локальних спільнот, що звісно впливає на його єдність і цілісність. Такий локалізм часто змістовно розчиняється в іншому явищі, яка має назву регіоналізм.

Невипадково провінціалізм слугує негативним терміном для визначення регіонів, які заперечують силу впливу загальнонаціональних (глобальних)

чинників, а також тих персоналій (політиків, чиновників, громадських діячів), які не бажають відповідати сучасним вимогам, а саме: вмінню охоплювати загальне, сприймати багатогранність світу, наявний плюралізм думок, поглядів та ідей; виносити на критичний розгляд судження про причинність зв'язку суспільних явищ і обґрунтовувати власну позицію науково.

Треба відмітити, що проблему провінційності легко перевести у дискурс про неістотне, хоча в публічній сфері в певний час вона може домінувати в предметі розмови. Все залежить від того який напрямок прийнято за основу розвитку суспільства: чи на його консолідацію, чи на дезінтеграцію на принципах плюралізму (мультикультурності). Ідеї консерватизму (традиціоналізму) в цьому випадку можуть підкріплювати будь-який обраний з двох вектор розвитку. Провінційне в зазначеному аспекті може збігатись з розмовами про «життя». Тому воно не має суттєвого значення для аналізу дійсності: це лише географічна характеристика місця розташування, в якому знаходиться дослідник і предмет його дослідження. Але важливо саме те, що несуттєве на перших погляд може розкрити істотне в дослідженні феномену провінційності.

В умовах багатоскладного та сегментованого суспільства, закоріненого у своїй основі в провінційне життя, інколи потрібно для з'ясування важливої місцевої проблеми або здійснення проекції загальнонаціонального питання на регіональний рівень звертатись до провінційного контексту. Інакше кажучи, місцеву проблему потрібно розглядати виходячи із особливості провінції (місцевості, регіону), місцевої кон'юнктури. Але це можливо лише тоді, коли сама ситуація в провінції дозволяє це зробити: або з середини, або для зовнішнього суб'єкта.

Звичайно можна аналізувати проблему виходячи виключно з місцевих умов, обставин, характеристик представника локального. Без цих місцевих особливостей предмет розгляду взагалі може і не існувати. Сама суть проблеми може знаходитись в особливостях провінційного. Однак ці особливості, виходячи з суб'єктивності сприйняття, можуть значно послабити розуміння як місцевих проблем, так і загальнонаціональних. Що ззовні, що з середини ситуація може піддаватись штучному конструюванню. З іншого боку навіть сприйняття несуттєвості провінційного контексту може нав'язувати свій дискурс зовнішньому суб'єкту, не кажучи про локальний простір провінційного. Але саме зовнішній спостерігач здатен досягнути у проявах провінційного суть локального буття (модель чи образ), з середини це зробити майже неможливо. При цьому важливо не акцентувати увагу на так би мовити сутті справи, а зосереджуватись на інституційному функціонуванні локальної спільноти, розгляді чинників самоорганізації середовища в рамках конкретної моделі співжиття, імовірних напрямків її трансформації, незважаючи на дуже сильну її інерційність та консервативність, схильність до не вибіркового наслідування та особливо на претензію щодо справжньої історичності або географічну окремішність.

Інша дуже важлива особливість, як було встановлено вище, полягає у екзистенційному вираженні феномену провінційності, який репрезентує, зокрема, певне відношення до зовнішнього світу, а саме: наївного, дещо утопічного (стереотипного) міркування, що за проявами феномену не повинно бути нічого істотного, змістовного, що прояви феномену – це і є його буттєвість.

З іншого боку, провінціалізм визначає екзистенційний зміст існування локальної спільноти загалом, так і окремої людини в ній. При цьому прагматизм у діях представників спільноти під час вирішення проблем, формування позиції (політичної, електоральної) має характер незаперечного наслідування місцевій традиції і ґрунтується навіть не на життєвому досвіді (хоча це може декларуватись), тим більш не на причино-наслідковому зв'язку між явищами чи подіями, логічному виборі, зовнішньому переконанні, а на проекції умов одного середовища на інше, однієї системи координат на іншу (масштабної на локальну). Так відбувається,

тому що усвідомлення потребує чіткого переконання або обґрунтування, але в собі (в локальному) такого не знаходить і запозичує із зовнішнього середовища. Локальне за своєю суттю – це традиційне, консервативне, мало рухливе, завжди «запізнюється і гальмує» всі впливи ззовні. Тому воно не актуальне для формування ситуативних переконань у необхідності тієї чи іншої дії. Усвідомлення визначається іншим, а саме: знанням ззовні. Провінційність запозичує знання ззовні, але дуже повільно. Те що на теперішній час є цінним для провінційного не сприймалось раніш і тільки після тривалого часу стало «своїм», «корінним», «рідним», «одвічним», яке ніколи не «помиляється». Але сучасне зовнішнє знання (інформація) сприймається як несвоєчасне, яке стоїть нижче за здоровий глузд чи місцевий прагматизм. У цьому і є утопічність в організації локальної спільноти, незважаючи на всю «пихатість» провінційної думки, її зарозумілість.

Провінційність ґрунтується не на самосвідомості чи іншій свідомості, а на постійному самопізнанні. Однак пізнавати легко можна тільки прояви провінційності, її суть – проблематично. Дуже важливо, що зовнішні обставини надають провінційності значущості, сенсу і необхідної визначеності. Розуміючи природну невідповідність зовнішнього і внутрішнього світів, провінційна свідомість все одно визначає самість як доміную життя. Тому формується не усвідомлення, а нав'язується бачення, відання, думка. Таким чином визначена вище провінційна утопія – це те що має право на існування, встановлене немислимим чином, але незаперечне, підмінює собою будь-яка можливу суть проблеми, рішення.

Провінційний світогляд спирається на трансцендентальність, обґрунтовуючи правоту і правильність вчинків необхідністю, яка випливає з самих проявів провінційності, але не може дати міру правоті. Очевидність цього наділяє провінційне уявлення дійсності скепсисом щодо «іншого». Інколи провінційна необхідність збігається із загальноприйнятною правильністю. Тоді виявляється скептичність (як реакція на «чужу правильність»), яка укорінена в буття локального соціуму. В іншому випадку провінційна дійсність вимагає дотримання непотрібної правильності чи відповідності правильності або її ігнорувати. Хоча розуміння провінційної дійсності апіорі виходить з того, що для неї ніяка правильність, взагалі-то, і не потрібна. Провінційна зрозумілість має усереднений характер і зорієнтована на відгук (згоду) і позитивну оцінку свого локального середовища. І навпаки, все, що робиться іншими підлягає обговоренню, а все, що не підлягає обговоренню підлягає погодженню. Тобто, все те, що набуло прояву є результатом мовчазного погодження. Учасником цього процесу є кожний, але в реальності ніякої дійсної участі не передбачено (тільки мається на увазі). Сенс цього – соціальна інтеграція і підтримка необхідного рівня внутрішньої комунікації, навіть за відсутності предмета обговорення. Тому в будь-якому дискурсі привалює орієнтація на засоби і не визначена мета. Але провінційність не налаштована на зовнішню комунікацію, актуальну предметну дискусію, погодження думок та ідей. Навіть в розумінні провінційної дійсності відсутня альтернативність. Втручання в провінційну дійсність або спроби її вписати (осучаснити) в загальні так би мовити координати проблематичні. Тому не дивно, що зовнішній вплив спрямовується на підкорення її загальному.

Висновки. В сучасному світі співвідношення центру і провінції (регіону) означає співвідношення загального (глобального) і локального, цивілізації і культури. Будь-яка культура представляє лише обмежене коло і може апелювати переважно до його учасників. Кожній традиції протистоїть інша традиція, певній релігії – інша релігія, одній ментальності, ідеології – інші й так далі. Усі вони займають те семантичне поле, в якому раніше містилося поняття «провінція». Сучасність вимагає не тільки нового погляду на різноманітність проявів феномену провінціалізму, але й потребує впровадження нового напрямку філософсько-методологічних

досліджень, який умовно можна назвати «Філософією провінціалізму». Це означає перехід до етапу досліджень, який характеризується комплексно-системним, міждисциплінарним аналізом і передбачає об'єднання зусиль антропологічних, соціально-політичних, морально-естетичних, аксіологічних та інших напрямків.

Найбільш важливими завданнями, що відповідно постають перед «Філософією провінціалізму» є: виявлення особливостей і визначення меж історико-культурного та культурологічного підходів до аналізу феномену провінції; відтворення ретроспективи основних філософсько-історичних і культурологічних підходів, напрямів осмислення і вивчення феномену провінціалізму в зарубіжній і вітчизняній думці; пошук спільних позицій різних напрямків дослідження проблеми провінційності (культурологічних, соціологічних, історичних, соціально-психологічних тощо), виділення її сутнісних рис, визначення ролі провінції у збереженні національної самобутності (самоідентифікації) та етнонаціональних (державотворчих) процесах.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з проблемою співвідношення процесів глобалізації та національного розвитку, що дасть змогу досягнути глибинні проблеми в сучасному українському націє- та державотворенні. Тому в майбутньому варто зосередити увагу на дослідженні особливостей українського провінціалізму; розглянути сучасний регіоналізм в контексті функціонування локальних спільнот; а також проаналізувати локалізм як соціокультурне явище в його проявах і наслідках для націє- та державотворення; з'ясувати місце провінціалізму в сучасному глобалізованому світі.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.: Ірпін, ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
2. Бурматоф А. Философия провинции. – URL: <https://proza.ru/2014/03/01/392> (Дата обращения 7.07.2017)
3. Харитонов М. Провинциальная философия // Новый мир, 1993, №11, С. 7–86
4. Аверинцев С. Попытки объясниться: беседы о культуре. – М.: Правда. – 45 с.

REFERENCES:

1. Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy [ig explanatory dictionary of modern Ukrainian language] / uklad. i holov. red. V. T. Busel. – K.: Irpin, VTF «Perun», 2005. – 1728 s.
2. Burmatof A. Filosofiya provintsii [Philosophy of the province]. – URL: <https://proza.ru/2014/03/01/392> (Accessed 7.07.2017)
3. Kharitonov M. Provintsial'naya filosofiya [Provincial philosophy] // Novyy mir, 1993, №11, S. 7–86
4. Averintsev S. Popytki ob»yasnit'sya: besedy o kul'ture [Attempts to explain: conversations about culture] – M.: Pravda. – 45 s.

Марасюк С. С., кандидат философских наук, доцент кафедры социально-гуманитарных дисциплин Высшее учебное частное заведение «Днепропетровский гуманитарный университет» (Днепр, Украина), E-mail: marasyk@ukr.net

Провинциализм в социокультурном аспекте.

Аннотация. Рассматривается провинциализм как социокультурный феномен. Анализируются основные подходы, наработанные в философской и культурологической литературе. Раскрываются гносеологические проблемы, связанные с комплексно-системным изучением этого феномена. Акцентируется внимание на сложности и многогранности проявлений провинциализма в организации общества, что способствует применению междисциплинарного подхода. Уточняется содержание и сущность основных категорий, раскрывающих провинциализм как явление общественной (культурной) жизни с учетом соотношения внешнего и внутреннего его аспектов, локального и общего (глобального).

Ключевые слова: культура, локализм, национальное строительство, общество, провинциализм, провинция, регион, регионализм, традиция.

Marusyk S., PhD in philosophical sciences, associate professor of the Department of social-

humanitarian disciplines of higher education private institution Dnepropetrovsk University of the humanities (Dnipro, Ukraine), E-mail: marasyk@ukr.net

Socio-cultural aspect of provincialism.

Abstract. *The article deals with the provincialism as a complex and multi-faceted phenomenon of social organization. The aim of this study is to explore the provincialism within the socio-cultural discourse. This paper also intends to describe the provincialism in the context of the state- and nation-building process. The author examines the main approaches to issue that apply in the philosophical and culturological investigations. The author applies phenomenological, historical and descriptive scientific approaches to examine various aspects of the provincialism phenomenon. The study demonstrates a need for the application of complex systems and cross-disciplinary approaches. The paper focuses on the gnoseological issues of the complex and varied demonstrations of the provincialism in the local community.*

The paper particularly focuses on the provincial phenomenon formation; relations between the Centre and province (periphery), local and global factors of influence on provincial life, external and internal causes of the local community functioning; analysis of the provincial reflection phenomenon, the provincial mentality; studies typological features of the provincial culture. The article views localism as a socio-cultural phenomenon, which influence on the state-building (nation-building) process. The author also analyzes the political aspect of the provincialism. The study describes the provincialism in the context of the local community development and current problems investigation of regionalism. The author concludes that provincialism effects on the nation-building, the formation of national consciousness and national identity. The provincialism defines the existential meaning of the local community life, based on transcendental outlook. The provincialism keeps tradition and limits individual choice, forms skeptical attitude towards the external environment. The provincialism needs social integration and support the internal communication. The study demonstrates a need to form a new scientific direction «Philosophy of provincialism».

Keywords: *culture, localism, nation-building, provincialism, province, region, regionalism, society, tradition.*

УДК 1(111.84)

Скляр А. В.,

магістр філософії, аспірантка кафедри філософії
Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара
(Дніпро, Україна), E-mail: anchiktigra@i.ua

ЛЮБОВ ЯК МОЖЛИВІСТЬ ПОДОЛАННЯ ЗЛА В ХРИСТИЯНСЬКОМУ РЕАЛІЗМІ С. Л. ФРАНКА

Анотація. *Розглянута проблема впливу любові на викоренення зла в контексті філософських поглядів С. Л. Франка. Показано, що на думку видатного православно-го мислителя, протилежністю зла є не добро, а любов. Наголошується, що згідно із С. Л. Франком, відповідальність за зло лежить саме на людині. Особливу увагу приділено тому факту, що християнський реалізм філософа виділяє діяльну любов як ключовий фактор боротьби зі злом.*

Ключові слова: *любов, добро, зло, теодицея, християнство, православ'я, Бог, духовність.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. З впевненістю можна констатувати, що проблема зла є однією з найактуальніших і важко вирішуваних упродовж багатьох століть. Феномен зла привертав увагу філософів всіх часів – починаючи з глибокої давнини і до теперішнього часу. Так, Ларс Свендсен свідчить, що тільки з 1960 по 1990 рр. було видано близько 4000 робіт, присвячених проблемі теодицеї [7, с. 11–12]. Проте варто підкреслити, що питання «Як запобігти злу?» є більш важливим, ніж питання «Що є зло і чому воно виникло?». Тому сучасні реалії українського суспільства як ніколи мотивують філософів працювати над пошуком вирішення проблеми запобігання злу.